

skega stanu, kajti ti spadaš mej bolji stan — če užé ne po plači, pa vsaj po vzvišenem pôslu svojem. Prevzétnosti kazati proti národu bil bi pravi greh. Svetúj mu v kočljivih zadevah, — na kratko: ti mu bodi vse! Pajdašiti ali celó bratiti se ž njim, s tem se pač noben pravi učitelj ne strinja. Pogovoriti se ž njim o otrocih, ki hodijo v šolo, o njihovih boleznih, navadah itd. bi nam pri vzgoji pač veliko koristilo. Dragi tovariši! Na ta način ti bode še prenašlo minul čas počitka, in utrjen na duhu in telesu stopil bodeš vnovič pred svojo ljubljeno deco.

Čitanje v ljudski šoli.

(Dalje in konec.)

Včasih ali samo izjemoma lahko učitelj užé zdaj najpridnejše učence seznani s časopisom „Vrtec-em“ in z drugimi primernimi knjižicami za domače branje; vsikdar pa mora s tem opazno ravnati in se vselej prepričati, kako učenci to pa to čitajo in razumijo. Zato mora učencem najprvo povedati, kako naj se čita, da samo počasno, razumljivo in ponovljivo branje koristi; vselej jih mora pozneje tudi izpraševati, kaj so čitali. Tako doseže dvojni namen: prvič, da spozná, ali so si učenci prav zapomnili to, kar so čitali, in drugič, da jih vzpodbuja, da marljivše berejo. V posameznih slučajih je dobro, posebno ako so učenci užé utrjeni in tedaj nepazljivi, da uganke glasno berejo in uganojejo. Tudi je dobro, da se učenci lehkeje pesnice na pamet naučé, da jih potem deklamavajo. Vender je pri tem treba previdno ravnati, da se ne trati čas in da se drugi učni predmeti ne zanemarjajo.

Posebno je treba učencem dobro razlagati one berilne vaje, katerih vsebina obravnava ljubezen do domovine in do prevzvišene cesarske hiše. Take berilne vaje naj si učenci posebno dobro zapomnijo ter naj jih prilično večkrat ponovljajo.

V višjih razredih, kjer se vse dozda naučeno obširno ponovlja, je treba posebno gledati na to, da učenci kolikor mogoče počasno, razumno in pravilno čitajo, ter da užé po prvem čitanji berilne vaje kaj o tem povedati vedó. Pri razpravljanji takih vaj mora se gledati, da si učenci tudi drobnosti in manj važne dogodke primerno zapomnijo. Nikdar pa naj učitelj ne dopušča, da bi učenci kako berilno vajo tolmačili drugače, kakor je v resnici. Učenci morajo o vsaki stvari prave pojme imeti. Pri večjih učencih (v višjih razredih ali oddelkih) naj učitelj tirja, da užé težje berilne vaje s svojimi besedami samostalno pripovedujejo. Največ vredni in tudi najtežji so popisi iz naravoslovja, zgodovine in zemljepisja. Poučljive knjige in primerni časopisi in spisi so, se vé, tù zdaj umestni.

Ako k takim berilnim vajam učitelj uvrsti še berilne vaje o kmetijstvu in če je učitelj sam marljiv kmetovalec na svojem šolskem vrtu, ako on pridne učence tje vabi, da opazujejo njegovo delovanje in njegove uspehe, — tedaj je njegov trud dobro poplačan.

Pri tem pa učitelj ne sme pozabiti, da mora poučevati tudi druge učne predmete, katerih ne sme zanemarjati.

V ponovljivni šoli, kjer odraščena mladina v tednu samo en dan k šolskemu pouku dohaja, je najvažnejša učiteljeva naloga, da vedno pazi na to, da učenci vedno in radi domá knjige prebirajo. Zdaj je čas, da učitelj učence seznani z dobrimi, poučnimi knjigami, z dobrimi časopisi, z družbo sv. Mohorja i. dr.

S tem je direktno vplivanje učiteljevo na odraščeno mladino nehalo, ostaja mu še indirektno delovati, da si jo ohrani v začetem početji, in to s tem naredí, da ostane v nekakem prijateljstvu ž njimi, in da jim primerne knjige in časopise posojuje.

Sevéda z vsemi in z vsakim učencem ne more tako občevati, vender pa z nekaterimi, kateri potem druge vzpodbujajo in za koristno branje unemajo. Umevno je, da pri taki odrasli mladini zdaj vpliva čestita duhovščina lahko mnogo več, nego učitelj in šola.

Kaj pak donaša tako trudljivo delovanje učitelju? Ali se mladina potem ravna po pravih načelih?

Star pregovor pravi: „Kakor se drevesce nagne, tako drevo raste“ in ravno tako se godi tukaj. Veselje do branja ostaja v srcih takih mladeničev in deklic vedno živo, tako, da o prostih urah — o praznikih in o nedeljah in po zimi radi berejo sami za se in tudi drugim — mej tem, ko nekateri iz mej njih posedajo po gostilnah in slabih družbah, kjer se žalostno kvarijo na telesu in duši. Toda ne samo to, tudi gmotno stanje takih mladeničev in poznejih posestnikov je bolje, njih vera ostane prava, veselje do dela je živo, zdravje in poštenost ostaneta nedotaknena, in slednjič tudi prihodnja generacija ima dobrega pričakovati, ker njih otroci so navadno dobro vzgojeni, ter posnemajo svoje poštene stariše.

S tem, sevéda, nij rečeno, da je učitelj kakor prerok v svojem kraju, da bi nekako čudeže delal, da bi bili vsi ljudje dobri, marljivi in varčni; vender pa množica, velika večina uživa dobrote tacega učiteljevega delovanja.

Spoznamo tedaj, da ima učitelj dve nalogi: on mora biti pravi učitelj in zraven tudi pravi — vzgojitelj. Drugi del njegove naloge je važnejši, ker vzgoja enkrat zamujena — je vedno zamujena; malo več ali manj učenosti je pa vse jedno, ker dejansko življenje uči nas dan za dnevom.

Zato naj bode vsacega učitelja glavno vodilo pri njegovem delovanju, da svoje učence ne le v vednostih poučuje, temuč naj jih pred vsem tudi lepo vzgoja, kar ima najlepšo priliko pri čitanju v šoli in zunaj šole.

A. L.

Knjiga Slovénka

XIX. veku.

Janez Traven (Traun) r. v Dobu 25. dec. 1781, posvečen l. 1813, duhoven pomočnik pri sv. Petru, nato v stolni cerkvi, župnik v Poljanah, naposled dekan v Ribnici, u. 19. sept. 1847. Slovenski je priobčil samo:

Opominjevanje k' pokori v' svetim letu 1826, to je: Pridige od odpustikov, od pokore in nekterih drugih resnic, ktere grešnika k pravi pokori budé. Jih je pridgoval Janez Traven, fajmošter v Poljanah nad Loko. Natisnil Jožef Blaznik (1829?) 8. 389. Škofijsko privoljenje je 20. grudna 1828. — Stvar in obliko naj pojasnjuje predgovor:

„Ves čas lanskiga svetiga leta niso bile skoraj vse moje pridige nič drugiga, kakor opominovanja k pokori, in premišljevanja, kaj je treba k resnični in stanovitni spravi z Bogam; kako je Mati s. katolška cerkev grešnike s svojo ojstrostjo, in z odpustiki vselej le k pokori napeljevala; kako bi mogli grešniki zavoljo ojstrosti pravice božje in hudobije svojiga greha tudi še zdaj pokoro delati, in de bi jo raji in ložeji delali, premišljevati, kaj, in zakaj so na svetu, kako grenak je sad greha, kako britka smert, kako strašna večnost njegovo plačilo. Ker je gotovo, de človek le zato tako lahko Boga zapusti, ker ne premisli, kaj stori, kedar greši; le zato v svojih hudobijah ostane, ker si dosti k sercu ne vzame, kako se mu bo na zadnje godilo, in kam ga bojo perpeljale